

Prezentacja gatunków dla zachowania zasobów genetycznych roślin w gospodarstwach rolnych i potencjalnych odmian regionalnych

mgr Agnieszka Rachwalska

IHAR PIB ZD Grodkowice

Bioróżnorodność

- ▶ Bioróżnorodność to, inaczej mówiąc, różnorodność biologiczna. Oznacza ona różnorodność form życia występujących na Ziemi. Obecna wiedza pozwala analizować zagadnienia bioróżnorodności na wszystkich poziomach organizacji przyrody. Możliwa jest analiza różnorodności genetycznej, gatunkowej i ekosystemowej.
- ▶ Różnorodność genetyczna związana jest z występowaniem w populacji wielu alleli tego samego genu.
- ▶ Różnorodność gatunkowa dotyczy liczby gatunków żyjących w określonym ekosystemie.
- ▶ Różnorodność ekosystemowa związana jest z różnorodnością naturalnych siedlisk i ekosystemów.

Ziemska bioróżnorodność ulega ciągłym zmianom

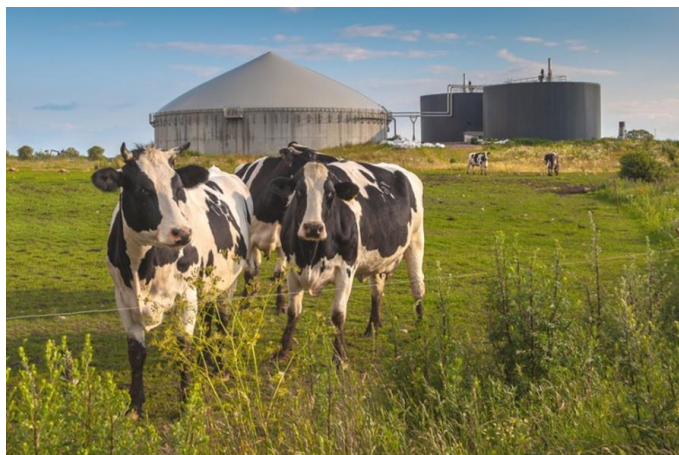
Zagrożenia bioróżnorodności:

- ▶ zmieniający się klimat
- ▶ naturalne katastrofy
- ▶ destrukcyjnej działalności człowieka na naszej planecie
- ▶ gatunki inwazyjne

Krajobraz rolniczy w Polsce

- ▶ Krajobraz Polski jest zdominowany przez obszary rolnicze
- ▶ Obszary wiejskie i tereny rolne zajmują odpowiednio 85% i 52% powierzchni kraju
- ▶ Spośród 1,5 mln istniejących w Polsce gospodarstw rolnych aż 77% to drobne gospodarstwa, których powierzchnia nie przekracza 10 ha
- ▶ Charakter krajobrazu rolniczego zmienia się ze względu na dwa wielkoskalowe procesy, intensyfikację rolnictwa i zmiany społeczno-ekonomiczne.
- ▶ Zwiększa się średnia powierzchnia gospodarstw, uprawiane są wysokowydajne rośliny i ich odmiany, używane są nawozy mineralne i chemiczne środki ochrony

Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie

Urozmaicony strukturalnie krajobraz przyczynia się do wzrostu bioróżnorodności. Postępująca intensyfikacja rolnictwa, poszerzanie areалу gruntów ornych kosztem areálu trwałych użytków zielonych lub porzucanie działalności rolniczej negatywnie wpływają na siedliska przyrodnicze, różnorodność biologiczną, krajobraz i usługi ekosystemowe. Należy podejmować działania mające na celu różnicowanie krajobrazu poprzez zachowanie i wprowadzenie elementów takich jak np. oczka, miedze i zadrzewienia śródpolne, powierzchnie nieprodukcyjne stanowiące miejsce bytowania, rozwoju, schronienia oraz pozyskiwania pokarmu dla wielu gatunków zwierząt.

- ▶ Duża różnorodność upraw sprzyja różnorodności fauny i flory, a więc przeciwdziała utarcie bioróżnorodności biologicznej. Wpływa również korzystnie na różnorodność krajobrazu wiejskiego.
- ▶ Słabą stroną polskiego rolnictwa jest upowszechnianie dużych, wyspecjalizowanych gospodarstw, w których na dużych powierzchniach uprawianych jest kilka gatunków roślin.
- ▶ Konieczne jest propagowanie różnicowania upraw polegającego na wzbogacaniu struktury zasiewu także ze względu na obieg składników pokarmowych, utrzymanie struktury i żyzności gleby (zależnej m.in. od funkcjonowania organizmów glebowych) oraz ochronę upraw przed szkodnikami.

Zdominowanie produkcji rolnej przez odmiany roślin przeznaczone do produkcji intensywnej powodują spadek różnorodności biologicznej. Stan taki stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa produkcji rolnej, gdyż obecnie masowo wykorzystywane odmiany roślin mogą nie sprostać możliwym w przyszłości presjom takim jak zmiany klimatu, nowe rodzaje lub mutacje patogenów. Podtrzymywanie zróżnicowania zasobów genetycznych roślin stanowi bazę dla produkcji rolnej, a także umożliwia zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, pozwalając na odtwarzanie i zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Działanie rolno-środowiskowo - klimatyczne

- ▶ Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie

Cel:

- ▶ zachowanie ginących i cennych odmian, gatunków, ekotypów roślin uprawnych:
- ▶ dywersyfikacja upraw na obszarach wiejskich,
- ▶ uprawa lub wytwarzanie nasion spełniających minimalne wymagania jakościowe gatunków wymienionych w załączniku do rozporządzenia,
- ▶ uprawa lub produkcja materiału siewnego zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze odmian regionalnych i amatorskich.

Płatność w ramach działania:

- ▶ przyznawana corocznie przez okres **5 lat** rolnikom, którzy przyjmują na zobowiązanie rolno –środowiskowo - klimatyczne,
- ▶ stanowi **rekompensatę** utraconego dochodu i dodatkowych poniesionych kosztów rolnikom, którzy stosują metody produkcji sprzyjające zachowaniu różnorodności biologicznej

Beneficjenci:

- ❑ rolnik
- ❑ grupa rolników
- ❑ zarządcy gruntów

Pakiet 6. można realizować w wariantach:

- ▶ 6.1. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie - w przypadku **uprawy**,
- ▶ 6.2. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie - w przypadku **wytwarzania nasion lub materiału siewnego**;

Wymogi dla pakietu:

- ▶ obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
- ▶ obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody;
- ▶ obowiązek prowadzenia rejestru działalności rolnośrodowiskowej;
- ▶ obowiązek uprawy **odmian regionalnych** lub amatorskich zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze z **kwalifikowanego materiału siewnego w pierwszym i czwartym roku uprawy**
- ▶ obowiązek wytwarzania materiału siewnego zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze **odmian regionalnych** lub amatorskich zgodnie z przepisami o nasiennictwie
- ▶ obowiązek wytwarzania nasion gatunków roślin zagrożonych erozją genetyczną wskazanych w Programie

Odmiany regionalne

Pszenice ozime

- ▶ Ostka Gruboziarnista Grodkowicka
- ▶ Ostka Grodkowicka
- ▶ Square Head Grodkowicka
- ▶ Almari

Odmiany regionalne

Ziemniak

- ▶ Aksamitka
- ▶ Aster
- ▶ Drop
- ▶ Ibis
- ▶ Kolia
- ▶ Lawina
- ▶ Pierwiosnek
- ▶ Ruta
- ▶ Salto
- ▶ Sonda
- ▶ Warwryzyn
- ▶ Zebra
- ▶ Żagiel

Gatunki zagrożone erozją genetyczną

Płaskurka

Samopsza

Żyto krzyca

Fot. Sylwia Grudzien/ZWRÓT

Lninaka siewna

Nostrzyk biały

Lędźwian siewny

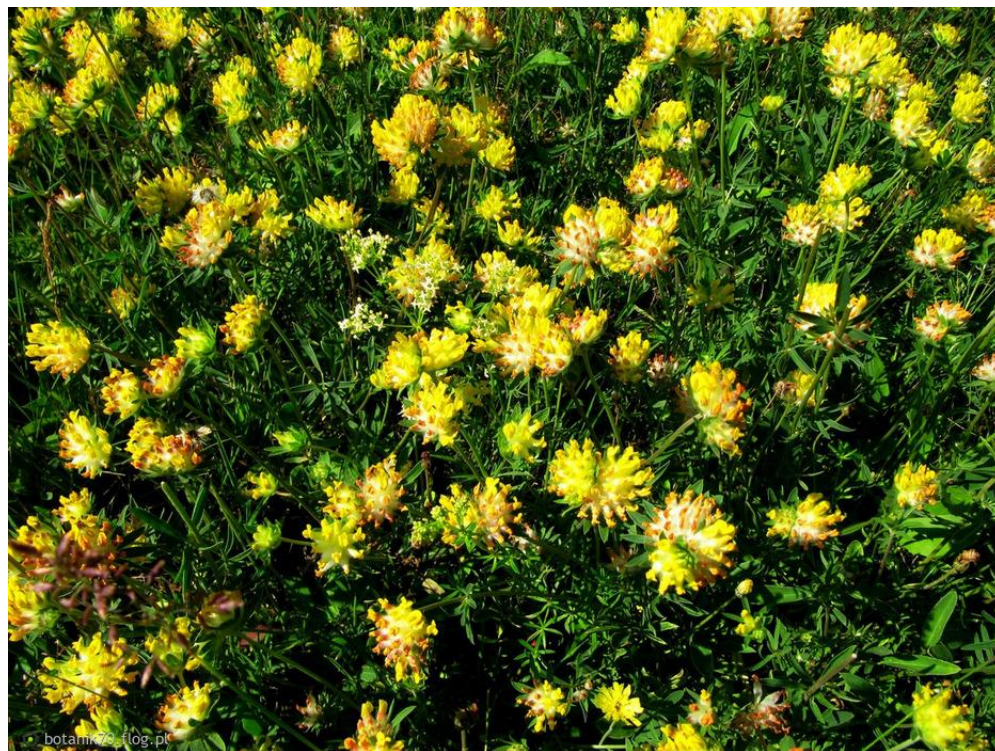
Soczewica

Pasterniak

Przelot pospolity

Gryka

Proso

SPOSÓB POZYSKANIA ODMIAN SŁBO DOSTĘPNYCH LUB ZANIECHNANYCH W UPRAWIE Baza EGISET <http://egiset.ihar.edu.pl>

The screenshot displays the EGISET web application interface. At the top, the header reads "Krajowe Centrum Roślinnych Zasobów Genowych" (KCRZG). Below the header, a search bar is present, and a notification indicates "Liczba wszystkich dostępnych obiektów: 84232". The search filters include:

- Nazwa obiektu: [text input]
- Status biologiczny: [dropdown menu]
- Grupa roślin: [dropdown menu]
- Rodzaj: [dropdown menu]
- Kraj pochodzenia: [dropdown menu]
- Gatunek: [dropdown menu]
- Nazwa zwyczajowa gatunku: [dropdown menu]
- Dostępne do wysyłki: [dropdown menu]

A "SZUKAJ" button is located below the filters. Below the search area, a table displays the first 10 elements of the search results:

Numer akcesyjny	Nazwa obiektu	Rodzaj	Kraj pochodzenia	Szczegóły	Foto	Dok	Zaznacz	Uwagi
52443		Avena		Szczegóły			☐	
52438		Avena		Szczegóły			☐	
52439		Avena		Szczegóły			☐	
52440		Avena		Szczegóły			☐	
52441		Avena		Szczegóły			☐	
52442		Avena		Szczegóły			☐	
237712		Cynosurus	POL	Szczegóły			☐	

The interface also includes a sidebar with navigation options: "Szukaj", "Wyszukiwanie", "Szukaj danych oceny i charakterystyki", "Wyszukane obiekty", "Moje obiekty", and "Eksportuj wybrane dane paszportowe i oceny". The footer of the application displays the I HAR logo and the text "Krajowe Centrum Roślinnych Zasobów Genowych".

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ